

Beslutningsforslag nr. B 89. Fremsat den 18. februar 2003 af Sophie Hæstorp Andersen (S), René Skau Björnsson (S) og Lone Møller (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om en målrettet indsats for at begrænse rygning hos børn og unge

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2003 at fremsætte lovforslag, som begrænser børns og unges adgang til og brug af tobaksvarer ved at fastsætte en aldersgrænse på 15

år for lovligt køb af tobaksvarer, indføre skærpede krav til salg og distribution af cigaretter og etablere kvalificerede rygeafvænnings tilbud til børn og unge.

Bemærkninger til forslaget

Børns og unges rygevaner

Undersøgelser viser, at jo tidligere et ungt menneske begynder at ryge, desto større er sandsynligheden for, at han eller hun ender som storryger. Det er samtidig påvist, at de unge, der ikke har prøvet at ryge som 16-19-årige, har en langt større sandsynlighed for aldrig at begynde at ryge. At udskyde unges rygestart har derfor en vigtig forebyggende effekt.

En undersøgelse fra 1998 blandt 5., 7.- og 9.-klassens-elever viser, at i 5. klasse er der ingen af børnene, der er daglige rygere, i 7. klasse er 3 pct. af børnene daglige rygere og i 9. klasse ryger 21 pct. af pigerne og 15 pct. af drengene dagligt. Ca. 24 pct. af både drenge og piger i aldersgruppen 16-19 år ryger. En undersøgelse fra 1998 blandt hf- og gymnasieelever viser, at over halvdelen af rygerne forgæves har forsøgt at holde op med at ryge.

Sundhedsstyrelsen har igangsat nye undersøgelser af børns og unges rygevaner med henblik på at evaluere effekten af rygeforbuddet i skoler, ungdomsskoler, fritidsklubber m.v. Resultaterne foreligger i 2003.

Alle undersøgelser viser, at der er en klar sammenhæng mellem de unges rygning og deres kammeraters og venners rygning. Rygning »smitter«, og rygestarten skyldes i høj grad sociale sammenhænge. At begrænse adgangen til cigaretter og andre tobaksvarer kan derfor være med til at begrænse tilgangen af nye rygere.

Rapporten »Unge livsstil og dagligdag 2000 – forbrug af tobak, alkohol og stoffer« indeholder de første resultater fra MULD-undersøgelsen (Monitorering af Unge Livsstil og Dagligdag), som Sundhedsstyrelsen og Kræftens Bekæmpelse gennemfører årligt blandt de 16-20 årige, se www.sst.dk. Rapporten går i dybden med de unges livsstil med hensyn til alkohol, tobak og illegale stoffer og viser blandt andet, at de unges livsstil skal ses i en sammenhæng. Det er langt hen ad vejen de samme unge, der udsætter sig for alle sundhedsrisici samtidig. Blandt de unge dagligrygere er der f.eks. dobbelt så mange, der overskrider Sund-

hedsstyrelsens alkoholgrænser, som blandt dem, der ikke er dagligrygere.

De skadelige virkninger af tobaksrygning på børn og unge

Rygningsens alvorlige sundhedsskadelige virkninger er efterhånden almindeligt kendte: Ca. 13.000 danskere dør årligt af rygerelaterede sygdomme såsom kræft, blodpropper, hjerte-kar-sygdomme og kronisk bronchitis. Ca. 200.000 danskere lider af rygerlunger, som er en stærkt invaliderende sygdom.

Unge tåler rygning dårligere end voksne, og jo yngre man er, når man begynder at ryge, jo større er risikoen for, at man udvikler alvorlige rygerelaterede sygdomme senere i livet.

Undersøgelser har f.eks. vist, at unge pigers brystvæv er særlig modtageligt for kræftfremkaldende stoffer. Teenagepiger, der ryger, har således 70 pct. større risiko for at udvikle brystkræft i 30-40-årsalderen end piger, der ikke ryger.

Unge rygere har ligesom voksne rygere flere sygedage, langsommere sårheling, nedsat kondition og sværere ved at udnytte sund kost.

Endelig viser undersøgelser, at børn bliver meget hurtigere afhængige af nikotin end voksne. Blot nogle få cigaretter om ugen er nok til, at 12-13-årige børn viser tegn på afhængighed. Erfaringer viser samtidig, at det er vanskeligt at afvænne børnene fra at ryge, idet børn typisk ikke kan mønstre samme grad af målrettedhed og viljestyrke som voksne i deres forsøg på at holde op med at ryge.

En effektiv forebyggelse af de alvorlige sygdomme, der rammer mange voksne rygere, som har røget siden deres ungdom, forudsætter således, at der sættes målrettet ind på dels at forhindre tidlig rygestart og dels at hjælpe børn og unge, der ryger, med at holde op.

Social ulighed i rygning

Inden for de sidste år ses der en tendens til, at uligheden i livsstilen er blevet større, end den har været tidligere. Det gælder især for tobaksrygning, som er

den livsstilsfaktor, der forekommer med den klareste sociale ulighed.

Undersøgelser viser, at børn af rygende forældre oftere bliver rygere end børn, hvis forældre ikke ryger. Forældre er i høj grad rollemodeller for deres børn. Der er således behov for tiltag, der kan understøtte forældrene – såvel rygere som ikkerygere – i de bestræbelser, de selv udfolder for at forebygge, at deres børn begynder at ryge.

Aldersgrænse og rygeafvænnning

I »Forslag til Rådets henstilling om forebyggelse af rygning og om initiativer til forbedring af bekæmpelse af tobaksrygning« (KOM(202) 303) foreslår man medlemsstaterne at vedtage formålstjenlige lovgivningsmæssige eller administrative foranstaltninger eller fremme frivillige aftaler med henblik på at forbyde salg af tobak til børn og unge, herunder bl.a.:

- kræve, at sælger fastslår, om køber har nået den i den nationale lovgivning fastsatte alder for køb af tobaksvarer, hvis en sådan alder findes,
- begrænse adgangen til salgsautomater med tobaksvarer ved at anbringe automaterne på steder kun med adgang for personer over den i den nationale lovgivning fastsatte alder for køb af tobaksvarer, hvis en sådan aldersgrænse findes, eller på anden måde regulere adgangen til produkter, som sælges fra sådanne automater, på en lige så effektiv måde,
- forbyde salg af cigaretter stykvis eller i pakker med mindre end 20 cigaretter (for at undgå lavere priser for cigaretpakker, hvilket ville gøre cigaretter lettere tilgængelige for børn og unge).

Forslagsstillerne foreslår på den baggrund, at der indføres en aldersgrænse på 15 år for lovligt køb af tobaksvarer og stop for distribution af cigaretter i pakker med mindre end 20 cigaretter.

Formålet med en aldersgrænse er at forsøge at udskyde rygestarten, således at rygning i givet fald først sker, når den unge er i stand til at foretage et oplyst og personligt valg om at ryge. Formålet er også at forbedre betingelserne for, at flere børn og unge undgår at blive rygere. En aldersgrænse vil kunne understøtte forældre – rygende såvel som ikkerygende – i deres bestræbelser på at afholde børnene fra at begynde at ryge. Samtidig sender en aldersgrænse for lovligt køb af tobaksvarer et samfundsmæssigt signal til såvel børn og unge som voksne om, at brug af tobaksvarer er sundhedsmæssigt omkostningsfyldt i en grad, der kræver regulering på samme måde som alkohol.

En aldersgrænse for lovligt køb af tobaksvarer kan imidlertid ikke stå alene i forebyggelsen af, at børn og unge bliver daglige og måske livslange rygere. For de børn og unge, der er begyndt at ryge og gerne vil holde op, er der behov for særlige afvænningsstilbud, som er målrettet børn og unge.

Det foreslås derfor, at der udarbejdes særlige rygeafvænningsprogrammer til børn og unge, der tager højde for den særlige børn og unge-pædagogik, som målgruppen forudsætter, hvis afvænningen skal have effekt.

Et effektivt rygestop for børn og unge forudsætter desuden, at prisen på rygeafvænningsprodukter fastsættes således, at børn og unge har mulighed for at betale for præparaterne.

Sundhedsplejerskerne i folkeskolen bør gennemgå kurser i rygeafvænnning af børn og unge og være i stand til at hjælpe børn og unge, der ryger, med at gennemføre et rygeafvænningsprogram.

For de unge, der ikke længere går i folkeskolen, bør der være information om rygeafvænningsprogrammer målrettet de unge på efterskoler og ungdomsuddannelsesinstitutioner og om, hvor de kan henvende sig, hvis de ønsker at holde op med at ryge.

Skriftlig fremsættelse

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en målrettet indsats for at begrænse rygning hos børn og unge.

(Beslutningsforslag nr. B 89).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.